

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **S. G. R., s. r. o.**, so sídlom v B.B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou A. L., s.r.o., so sídlom v B., v mene a na účet ktorej koná advokát JUDr. M. Š., proti odporcovi **C., s.r.o.** v konkurze (predtým **G., s. r. o.**), so sídlom v B., zastúpenému JUDr. M. P., advokátom v B. o **určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 5 C 212/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. júna 2010 sp. zn. 5 Co 263/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. augusta 2010, sp. zn. 3 Co 263/2009 a rozsudok Okresného súdu v Pezinku z 18. mája 2008, č. k. 5 C 212/2008 – 323 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde v Pezinku na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Návrhom doručeným Okresnému súde Pezinok dňa 17. decembra 2007 sa navrhovateľ domáhal určenia vlastníctva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v okrese S. v obci K. S., kat. úz. K. S., evidovanej Katastrálnym úradom v B., Správou katastra S. na liste vlastníctva č. X. ako pozemok – parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape pod parc. č. X. ako orná pôda vo výmere X. m², v podiele X. v celku.

Okresný súd Pezinok rozsudkom z 18. mája 2009 č. k. 5 C 212/2008 – 208 (pôvodné č. k. 50 C 329/2007 1207234906) návrh zamietol a navrhovateľovi uložil

povinnosť nahradiť odporcovi trovy konania v sume 233, 40 eur k rukám jeho právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení uviedol, že žiadnym výkladom nemožno dospieť k záveru, že zmluva o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva je neplatná podľa § 39 OZ. Na tomto závere nič nemení ani chyba v písaní, ktorá bola dodatkom k zmluve odstránená. Konštatoval, že záväzok J. N. ako reálny kontrakt a teda aj záväzok navrhovateľa pristúpiť k záväzkom J. N. voči odporcovi, mohol vzniknúť len v prípade existujúceho záväzku. Navrhovateľ však v konaní nepreukázal, že k poskytnutiu pôžičky nedošlo. Stotožnil sa so zásadou „favour contractus“ podľa ktorej, zmluva sa má považovať za platnú, pokiaľ je to čo i len trochu možné. Navrhovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem na podanom návrhu, z dôvodu, že, tento sa nemôže zdať sporný len pre subjektívny pocit navrhovateľa.

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Bratislave. rozsudkom z 24. júna 2010 sp. zn. 5 Co 263/2009 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že určil, že navrhovateľ je vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v okrese S. obec K. S., kat. úz. K. S., evidovaná Katastrálnym úradom v B., Správa katastra S. na liste vlastníctva č. X. ako pozemok – parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape pod parc. č. X. ako orná pôda vo výmere X. m², a to v podiele X.in v celku. Odporcovi uložil povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy konania v sume 1234,978 eur k rukám jeho právneho zástupcu. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel odvolací súd k záveru, že zmluvou o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva navrhovateľ pristúpil k dlhu, ktorý v čase uzavretia zmluvy neexistoval. K reálnemu uzavretiu zmluvy a teda odovzdaniu predmetu pôžičky došlo až 10.10.2007, t.j. 13 dní potom ako došlo k pristúpeniu k dlhu a k zabezpečovaciemu prevodu práva. Pristúpiť je možné len k existujúcemu záväzku, t.j. záväzku, ktorý už vznikol. Ďalej uviedol, že v tejto zmluve absentuje cena uvedenej nehnuteľnosti a dôležitá je aj skutočnosť, že veriteľ (odporca) podľa zmluvy môže realizovať výkon zabezpečovacieho prevodu práva k spoluvlastníckemu podielu tak, že buď sa uspokojí z priameho predaja spoluvlastníckeho podielu tretej osobe, alebo predajom spoluvlastníckeho podielu na dražbe podľa zákona o dobrovoľných dražbách, alebo sa stane jeho vlastníkom, resp.

bude realizovať svoje práva iným vhodným spôsobom. Dohody, ktorých obsahom alebo účelom je uspokojenie veriteľa tým, že si natrvalo ponechá prevedené právo, uzavreté pred splatnosťou zabezpečenej pohľadávky, sú neplatné. Na základe uvedeného mal odvolací súd za nesporné, že Zmluva o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva je absolútne neplatná, bola uzavretá v rozpore s § 39 Občianskeho zákona a preto podľa § 220 O. s. p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrhu v celom rozsahu vyhovel.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním odporca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa a súčasne uložil navrhovateľovi povinnosť nahradiť mu trovy konania. Prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Zmluvu o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva požadoval za platnú. Mal za to, že odovzdanie predmetu pôžičky až dodatočne po pristúpení navrhovateľa k záväzkom J. N. nezakladá neplatnosť pristúpenia navrhovateľa k predmetným záväzkom, nakoľko tieto záväzky vznikli momentom podpisu zmluvy o pôžičke, a teda v čase podpisu zmluvy o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva, ku ktorej došlo následne po podpise zmluvy o pôžičke, tieto záväzky už existovali. Uviedol, že obmedzenia zabezpečovacieho prevodu práva na ktoré poukázal odvolací súd vo svojom rozsudku, Občiansky zákonník v čase uzavretia zmluvy o pôžičke, ako aj zmluvy o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva vôbec neobsahoval, tieto vstúpili do platnosti až novelou Občianskeho zákonníka účinnou od 1.1.2008.

Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie odporcu zamietnuť a rozsudok odvolacieho súdu potvrdiť a priznať mu aj náhradu trov odvolacieho i dovolacieho konania. Uviedol, že pôžička mu poskytnutá nebola a vzhľadom na akcesorickú povahu zabezpečovacieho prevodu práva i pristúpenie navrhovateľa k

záväzku a zriadenie zabezpečovacieho prevodu práva nemožno považovať za účinné. Zdôraznil, že jeho pristúpenie k záväzku J. N. (vyplývajúceho zo zmluvy o pôžičke) na základe zmluvy o pristúpení a o zabezpečovacom prevode práva je neplatné, lebo zmluva o pôžičke medzi J. N. a odporcom vznikla neskôr ako k dlhu pristúpil; teda predmetná zmluva je absolútne neplatná. Vyslovil názor, že odvolací súd správne vyvodil neplatnosť zmluvy z jej ustanovenia, podľa ktorého sa veriteľ môže uspokojiť tým, že si natrvalo ponechá prevedené právo, uzatvoreného pred splatnosťou zabezpečenej pohľadávky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z hľadiska prípustnosti dovolania treba uviesť, že podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Keďže v preskúmvanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, dovolanie je proti nemu prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O. s. p. Vady konania uvedené v ustanovení § 237 O. s. p. dovolateľ neuplatnil a dovolací súd ich (v rámci prieskumu v zmysle ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p.) ani nezistil.

Predmetom konania v preskúmvanej veci je určenie vlastníctva k (vyššie uvedenému) spoluvlastníckemu podielu k nehnuteľnosti. Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR je zrejmé, že pokiaľ sa niektorý z účastníkov domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom zmluvy (§ 80 písm. c/ O. s. p.), v občianskom súdnom konaní nič nebráni súdu, aby sa zaoberal otázkou

platnosti tejto zmluvy, predmetom ktorej bola nehnuteľnosť a to aj napriek tomu, že už podľa nej bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Treba pritom zohľadniť niektoré zásady používané v rámci preskúmavania platnosti právnych úkonov, najmä že súd ich preskúmava, zo všetkých hľadísk, na ktoré Občiansky zákonník viaže ich všeobecnú platnosť (§ 34 a nasl. Občianskeho zákonníka). Platnosť zmluvy pritom preskúmava nielen po stránke materiálnej, ale aj po stránke formálnej. Predovšetkým platí, že platnosť právneho úkonu sa posudzuje vždy ku dňu, kedy k nemu došlo, kedy sa uskutočnil, že právne úkony postihnuté neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona (ex lege) a pôsobí od začiatku (ex tunc) voči každému že právna účinky z absolútne neplatného úkonu nenastávajú, a to ani dodatočným schválením (ratihabíciou), ani odpadnutím vady prejavu vôle (konvalidáciou)

Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, a medzi účastníkmi konania ani nebolo sporné, že spoluvlastnícky podiel, ktorý je predmetom súdneho konania je vedený na M. s. r. o. (právneho predchodcu odporcu).na základe zmluvy o zabezpečení záväzku (V 5098/2007, splatnosť do 27.9. 2008). Na základe zmluvy o pôžičke uzavretej medzi M. s. r. o. (ako veriteľom) a J. N. (ako dlžníkom) dňa 27. 9. 2007 si J. N. požičal sumu 7 000 000 Sk za podmienok bližšie uvedených v predmetnej zmluve s tým, že dohodnutá lehota na poskytnutie pôžičky bola do troch dní od zriadenia zabezpečovacieho prevodu práva v zmysle zmluvy o pristúpení k záväzku a o zriadení zabezpečovacieho prevodu práva uzavretej medzi veriteľom a spoločnosťou S. G. R., s. r. o..Zmluva o pristúpení z záväzku a o zabezpečovacom prevode práva bola uzavretá medzi M. s. r. o. a spoločnosťou S. G. R., s. r. o. (za ktorú konal konateľ spoločnosti a dlžník zo zmluvy o pôžičke – J. N.) taktiež 27. 9. 2007. Jej predmetom bolo najmä pristúpenie k peňažnému záväzku dlžníka J. N. vyplývajúcej zo zmluvy o pôžičke a zabezpečenie tohto záväzku prevodom práva k spoluvlastníckemu podielu SGR. K tejto zmluve účastníci zmluvného vzťahu uzavreli aj dodatok, datovaný tým istým dňom (27. 9. 2007).

V predmetnej veci navrhovateľ založil svoj návrh na tvrdení, že zmluva o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva z 27. 9. 2007 je neplatná a keďže práve na jej základe sa odporca stal vlastníkom predmetného spoluvlastníckeho podielu, súdy v podstate správne vychádzali z nutnosti riešenia, resp. posúdenia platnosti tejto zmluvy ako otázky prejudiciálnej, lebo od nej závisela úspešnosť tohto návrhu; v jej posúdení sa napokon odvolací súd odlišil od súdu prvého stupňa, keď (na rozdiel od neho) považoval zmluvu o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva za neplatnú. V rámci riešenia nastolenej predbežnej otázky však súdy opomenuli, že posúdenie platnosti zmluvy o pristúpenie k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva je viazané sa platnosť zmluvy o pôžičke, ktorú vôbec neposudzovali. Opomenuli tak skutočnosť, že zmluva o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva je vedľajším právnym vzťahom medzi účastníkmi zmluvného vzťahu a sama osebe (bez hlavného záväzku) neobstojí. Vedľajší zabezpečovací záväzok nemôže platne vzniknúť bez existencie platného hlavného zabezpečovaného záväzku. V konečnom dôsledku to znamená, že osud zmluvy o pôžičke sleduje aj zmluva o pristúpení k záväzku a o zabezpečovacom prevode práva. Osud (prípadne) absolútne neplatného právneho úkonu totiž sleduje aj právny úkon s akcesorickou povahou a súd alebo aj iný štátny orgán musí na túto neplatnosť prihliadnuť, resp. musí z nej vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu (ex officio) z úradnej povinnosti. V preskúmvanej veci to znamená, že platnosť zmluvy o pristúpení k záväzku a zabezpečovacom prevode práva zmluvy treba posudzovať a odvodzovať zo zmluvy o pôžičke (najmä podmienok jej poskytnutia a určitosti vo všetkých relevantných smeroch). Treba pritom vychádzať zo stavu platného v čase uzavretia zmluvy. Súdy však takto komplexne predbežnú otázku neposudzovali a tak nemohli získať ani správny právny názor v rámci posúdenia veci.

Inak, možno akceptovať názor, podľa ktorého pôžička je reálnym kontraktom a k vzniku práv a povinností zo zmluvy o pôžičke dochádza až faktickým odovzdaním a prijatím predmetu plnenia. Z tohto hľadiska je tvrdenie odporcu (že právne relevantným momentom je už podpísanie zmluvy) nedôvodné.

Navyše, z aktualizovaného výpisu z obchodného registra vyplýva, že uznesením Okresného súdu Bratislava I z 26. 11. 2010 sp. zn. 4 K 76/2010 súd vyhlásil konkurz na majetok odporcu. Stalo sa tak v priebehu dovolacieho konania (vec napadla na NS SR 21. 10. 2010). Na uvedení skutočnosť treba (okrem vyššie uvedeného) v ďalšom konaní prihliadnuť a ďalej (v tejto súvislosti) postupovať v súlade s platnou právnou úpravou (zákonom č.7/2005 Z. z.) vrátane správneho označenia účastníkov konania.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil . Keďže aj rozhodnutie súdu prvého stupňa má vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj jeho rozhodnutie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, ods. 3 O. s. p.).

V ďalšom konaní je právny názor dovolacieho súdu záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. augusta 2011

Za správnosť:

Hrčková Marta

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v. r.

predsedníčka senátu

